บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

Roles of Mother in Short Stories that Won the Contest to Honor Kindness of Her Majesty Queen Sirikit, the Queen Mother, Organized by the National Council on Social Welfare of Thailand under the Royal Patronage 2023

นลินี อำพินธ์[1]
Nalinee Amphin[1]

Received: October 27, 2023
Revised: December 10, 2023
Accepted: December 19, 2023

[1] หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Thai Language for Communication Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Sisaket University
(Email : nalinee.a@365.sskru.ac.th)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 13 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของแม่ที่นำเสนอในเรื่องสั้นที่ชนะการประกวดทั้ง 13 เรื่องนั้น ปรากฏบทบาทของแม่ใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1. บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด พบ 3 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก 2) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก และ 3) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก 2. บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน พบ 4 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข 3) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม และ 4) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง จากบทบาทที่พบสะท้อนให้เห็นพระคุณที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

คำสำคัญ: บทบาท, เรื่องสั้น, เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่

Abstract

This research article studies the roles of mother in short stories to honor kindness of Her Majesty Queen Sirikit, the stories which won the 2023 contest on the occasion of Thai Mother's Day 2023 hosted by the National Council on Social Welfare of Thailand under the Royal Patronage from a total of 13 short stories. The study found that the roles of the mother in two significant aspects were presented in the 13 short stories which won in the contest. The first aspect is the biological mother that was found in 3 different

subtopics as follows; the mother who teaches and takes care of her children, 2) the mother who supports her children, and 3) the mother who sacrifices for her children. The second aspect is the mother of the nation is found in 4 different subtopics as follows; 1) the mother of the nation who conserved natural resources and the environment, 2) the mother of the nation who prioritized the public health, 3) the mother of the nation who prioritized arts and cultures, and 4) the mother of the nation who prioritized the protection. The roles that were found reflected great benevolence of the mother to family, society, and the nation.

Keywords: Role, Short stories, Short stories to honor the kindness of Her Majesty Queen Sirikit

บทนำ

"แม่" มีความสำคัญต่อครอบครัว เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดซึ่งมีความผูกพันกับลูกอย่างลึกซึ้ง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมลูกให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ ดังที่จุไรรัตน์ รัตติโชติ (2546) ได้กล่าวว่า แม่มีบทบาทสำคัญในสถาบันครอบครัว มีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัวอันเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม ดังนั้น แม่จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะหล่อหลอมให้ลูกซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศชาติให้มีคุณภาพ

คำว่า บทบาท (role) หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในตำแหน่งหรือสถานภาพที่เขามีอยู่ อาจกล่าวได้ว่าบทบาทเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (role expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อจะได้มีการกระทำระหว่างกันได้

รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ เช่น บทบาทของแม่ สังคมก็คาดหวังว่าจะต้องเลี้ยงดูลูก เอาใจใส่ลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ส่วนสิทธิ คือ สิทธิและอำนาจตามสถานภาพของตน สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีสิทธิและอำนาจมากน้อยต่างกัน สถานภาพส่วนใหญ่จะถูกจัดวางไว้เป็นคู่ ๆ ตามความสัมพันธ์รับผิดชอบที่ต้องมีต่อกัน เช่น สถานภาพครู คู่กับสถานภาพศิษย์ ถ้ามีสถานภาพเป็นครู บทบาทของเขาประกอบไปด้วยหน้าที่ คือ สอนให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ สอนให้เป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งครูมีสิทธิและอำนาจเหนือศิษย์ สามารถว่ากล่าวตักเตือนศิษย์ และมีสิทธิที่จะได้รับผลตอบแทนจากการสอน ดังนั้นเราสามารถบอกได้ว่าบุคคลแต่ละคนมีหน้าที่อะไรโดยอาศัยสถานภาพที่เขามีอยู่และบุคคลแต่ละคนอาจมีบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ (ณรงค์ เส็งประชา, 2541; สุพัตรา สุภาพ, 2542; ทัดจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย, 2554 และศิริรัตน์ แอดสกุล, 2560)

บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สะท้อนให้เห็นบทบาทของแม่ภายใต้บริบทของสังคมปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ ทั้งบทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด และบทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติจนได้รับการยกย่องจากสังคม แม่ในทัศนะของลูกแต่ละคนอาจมีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล วรรณกรรมชุดนี้จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยสะท้อนให้เห็นสังคมและบอกเล่าหรือถ่ายทอดภาพชีวิตที่เสมือนจริง และสะท้อนให้เห็นแง่มุมของแม่ที่พึงปฏิบัติต่อลูก และในทางกลับกันจะช่วยสะท้อนให้เห็นแง่มุมของลูกและสังคมพึงปฏิบัติต่อแม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ เพื่อเผยแพร่พระคุณและบทบาทของแม่ที่มีต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ อันจะทำให้ลูก

และสังคมปฏิบัติต่อแม่ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีการศึกษา

1. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทบาทของตัวละครในวรรณกรรมไทย

2. สำรวจและรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ จากผลงานเรื่องสั้นจากการประกวดงานเขียนเทิดพระคุณของแม่ เนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 13 เรื่อง

3. ศึกษาข้อมูลที่รวบรวมไว้แล้วอย่างละเอียด และทำการวิเคราะห์บทบาทของแม่ในผลงานเรื่องสั้นจากการประกวดงานเขียนเทิดพระคุณของแม่ เนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดของศิริรัตน์ แอดสกุล (2560)

4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5. เรียบเรียงและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นที่ชนะการประกวดงานเขียนเทิดพระคุณของแม่ เนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พบการนำเสนอ

บทบาทของแม่ใน 2 ประเด็น คือ บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด และบทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1. บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด คือ หญิงผู้ให้กำเนิดลูก เป็นผู้ซึ่งให้ความรัก ความเมตตากรุณา ให้การศึกษา ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง ปกป้องภัยอันตรายแก่ลูก เลี้ยงดูลูกให้เติบใหญ่ ผลการศึกษาพบบทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด จำนวนทั้งสิ้น 3 บทบาทย่อย ได้แก่ แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก และแม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พบแม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก สามารถแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 แม่เป็นผู้ให้การให้ความดูแลและเอาใจใส่

การให้ความดูแลและเอาใจใส่ต่อลูกนั้น ถือเป็นหน้าที่หลักของแม่ที่ต้องกระทำต่อลูก การดูแลในที่นี้ คือ ความห่วงใย ความเอาใจใส่ให้ทุกสิ่งเป็นไปด้วยดี หรือความปรารถนาดีที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความตั้งใจจริง ผลการศึกษาพบว่า แม่ได้ทำหน้าที่ในการให้ความดูแลและความเอาใจใส่ต่อลูก ดังตัวอย่างเช่น

“เธอจึงต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่เกี่ยวกับข้อมูลคนพิการ มันเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อสอนให้ลูกของเธอสามารถใช้ชีวิตประจำวัน ในแต่ละวันได้อย่างสมบูรณ์ อย่างการอาบน้ำแต่งตัว การรับประทานอาหาร เพราะหากวันใดเธอจากโลกนี้ไป ผู้สืบทอดกิจการคนต่อไปคือลูกสาว การเยียวยาจิตใจตัวเองกับลูกสาว ให้กลับมามีพลังอย่างเข้มแข็ง ด้วยการเริ่มทุ่มเทแรงใจและแรงกายทั้งหมด เพื่อฝึกสอนลูกสาวให้สามารถเลี้ยงดูตนเอง รวมไปถึงเรียนรู้กิจการ

ภายในครอบครัว อย่างการเชิดสิงโต รวมไปถึงตำแหน่งและหน้าที่ต่าง ๆ ภายในคณะละครเชิดสิงโต เพื่อหวังให้เธอสืบทอดกิจการได้ดี เหมือนกันกับเธอผู้เป็นแม่ กระทั่งว่าลูกสาวแข็งแรงขึ้น ไม่ว่าจะด้วยทางร่างกายและจิตใจ และเธอก็เชื่อมั่นว่าลูกสาวตัวน้อยของเธอต้องทำมันออกมาดีเป็นอย่างแน่นอน”

(กชมล โนนสูงเนิน, รักศักดิ์สิทธิ์: 86)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม่มีบทบาทในการดูแลและเอาใจใส่ต่อลูก ทางด้านร่างกาย คือ แม่สอนให้ลูกสาวช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น การอาบน้ำแต่งตัว การรับประทานอาหาร และทางด้านคุณภาพ คือ แม่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการประกอบกิจการคณะละครเชิดสิงโต และฝึกสอนให้ลูกสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ เป็นผลทำให้ลูกเข้มแข็งสามารถดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้

อนึ่ง บทบาทหน้าที่ในการดูแลลูกของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ยังได้แสดงให้เห็นว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการดูแลครอบครัว โดยเฉพาะการดูแลลูกให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังตัวอย่าง

เธอชื่อลาอู เธอเป็นชาวกระเหรี่ยงที่เดินเท้าเข้ามาหางานทำในฝั่งไทย ลาอูเล่าให้ฟังว่าเธอทำงานเป็นพี่เลี้ยงเด็กอยู่ที่กรุงเทพ เงินเดือนเก้าพันหักค่ากินค่าอยู่คืนนายจ้างก็เหลือเดือนละห้าพัน เธอโอนเงินให้ลูกสาวทั้งหมด ลูกสาวของเธอยังอยู่ที่ฝั่งเมียนมาร์ เธอตั้งใจว่า ถ้าลูกสาวของเธอโตเมื่อไหร่จะให้ย้ายมาอยู่ไทยด้วยกัน อาจจะทำงานอะไรสักอย่างที่ให้อยู่ด้วยกันได้ แม่บ้าน พนักงานร้านอาหาร อะไรสักอย่าง

(กิตติศักดิ์ คงคา, แม้ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน: 64)

จากตัวอย่างข้างต้น บทบาทการเป็นแม่ของลาอูนั้น จะเห็นว่าเป็นแม่ที่รักและเอาใจใส่ต่อลูกอย่างดีที่สุด ดังจะเห็นว่าลาอูยอมลำบากดิ้นรนทำงานในต่างประเทศ เพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูลูก

นอกจากนี้ ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ยังสะท้อนให้เห็นความ

สัมพันธ์ของแม่กับลูก ที่สอดคล้องกับบทบาทของแม่ ดังตัวอย่าง

ฉันกับลาอูขึ้นมาบนถนนพื้นราบด้านบนสำเร็จด้วยเฮลิคอปเตอร์ของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ฉันเหมือนตาย และได้กลับมาเกิดใหม่อีกครั้ง ทันทีที่ฉันเหยียบและแตะพื้นพร้อมกับพยาบาลที่พยุงฉันมาด้วย สายตาฉันก็พบกับคนที่ฉันเคยอยากจะหนีไปให้ไกลที่สุดแต่ตอนนี้กลับอยากพบหน้าที่สุดในชีวิต แม่ของฉันยืนอยู่ที่นั่น ท่าทางกระเซอะกระเซิง ผมเผ้ารุงรัง หน้าตาเกรอะกรังไปด้วยรอยน้ำตาที่ยังไม่หมาด ฉันไม่ทันได้ขยับตัว แต่แม่ก็โผเข้ามากอดอย่างเต็มรัก แต่รอบนี้ฉันจะไม่ไล่แม่ไปอีกแล้ว ฉันไม่ไล่แม่ไปไหนอีกแล้ว วินาทีนั้นฉันเข้าใจแล้วว่า...อ้อมกอดของลาอูหมายความว่าอย่างไร

(กิตติศักดิ์ คงคา, แม้ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน: 66)

จากตัวอย่างข้างต้น แม่คอยห่วงใยเอาใจใส่ต่อการค้นหาลูกจนพบ ทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยชีวิตลูก ทำให้ลูกเข้าใจความยิ่งใหญ่ของพระคุณแม่ เลิกตั้งแง่รังเกียจแม่ เลิกคิดว่าแม่เป็นภาระ แต่แม่คือผู้ที่คอยดูแลเอาใจใส่ต่อลูกอย่างดีที่สุด

1.1.2 แม่เป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ หน้าที่ในการอบรมสั่งสอนลูกเป็นหน้าที่หลักของแม่ ดังตัวอย่างแม่ในเรื่องนัยน์ตามาตุภูมิ บุญห่มเป็นแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกตามลำพังเนื่องจากสามีเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางรถยนต์เมื่อครั้งที่ทั้งคู่พลัดบ้านไปทำงานที่กรุงเทพฯ เมื่อสูญเสียเสาหลักของครอบครัว บุญห่มจึงตัดสินใจกลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาเดิมในภาคอีสานเพื่อส่งเสียลูกเรียนหนังสือต่อ บทบาทในการอบรมสั่งสอนลูกของบุญห่มเกิดขึ้นอยู่เสมอแม้ในวันที่ลูกประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว ซึ่งบุญห่มเป็นห่วงกลัวว่าลูกจะหลงระเริงไปกับความศิวิไลซ์ ตกเป็นทาสของเงินจนขาดคุณธรรม เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม บุญห่มจึงอบรมสั่งสอนลูกเสมอ ดังเช่นข้อความว่า

แม่กลัวลูกของแม่หลงลืมอะไรบางอย่างเพราะกลิ่นความเจริญบางครั้งมันมักมาพร้อมกับหายนะ หากผู้เป็นใหญ่นายโตขาดคุณธรรม แม่ไม่

อยากให้ลูกของแม่หลงใหลในอำนาจเงินตรามากกว่าแผ่นดินที่มีพระคุณกับเรา

(ภาสกร บาลไธสง, นัยน์ตามาตุภูมิ: 137)

นอกจากนี้ บุญห่มยังสอนลูกให้สำนึกในบุญคุณของแผ่นดินเกิด ไม่ละทิ้งถิ่นฐาน ปลูกฝังให้ลูกเห็นคุณค่าของผืนป่า ทุ่งนา แม่น้ำมูล และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ด้วยคำสอนของแม่ทั้งหมดทำให้ลูกเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และตั้งใจทำงานโดยยึดมั่นในหลักคุณธรรม

จากเรื่องหวังสุดท้ายของแม่ แม่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนลูกให้มีความกตัญญู และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้ลูกไม่หลงเชื่อไปกับกระแสโซเชียลมีเดียที่พยายามปลูกฝังค่านิยมที่ไม่เหมาะสมให้กับเยาวชน ดังตัวอย่างเช่น

อีมไม่รู้สิครับ ผมยังเคยได้ยินเพื่อนพูดกันว่าเป็นลูกไม่ต้องตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วย" เด็กชายพูดจบ, ฉันกับแม่ก็หันหน้ามามองพร้อมกัน นี่เป็นเรื่องที่เราต่างกังวลในสังคมยุคปัจจุบัน แต่สำหรับจอมยังโชคดีหน่อย ตรงที่มีคนคอยอบรมสั่งสอน ปลูกฝังความกตัญญูทั้งต่อพ่อแม่และผืนแผ่นดินเกิด

(ศิริพงศ์ หนูแก้ว, หวังสุดท้ายของแม่: 91)

นอกจากแม่ในเรื่องหวังสุดท้ายของแม่ จะอบรมสั่งสอนลูกเรื่องความกตัญญูแล้ว ยังสอนให้ลูกประพฤติตนดี ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดังข้อความว่า

...หลังผู้ประกาศข่าวเปิดคลิปวิดีโอเด็กนักเรียนกำลังปีนรั้วเข้าโรงเรียน, เขาพยายามเปิดซ้ำไปซ้ำมาให้ภาพฉายวนอยู่หลายรอบ

"ถ้าผมไปทำแบบนั้นบ้าง แม่จะว่าอะไรไหมครับ"

"แม่จะปล่อยให้หนูออกไปได้ยังไง ถ้าแม่ไม่สอนสิ่งที่ถูกต้องให้หนูก่อน"

"สิ่งที่ถูกต้องของแม่ อาจไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องของผมก็ได้หนิครับ"

"อืม ก็นั่นล่ะ เราถึงต้องนั่งคุยกัน แม่ถึงต้องสอนหนูไงลูก"

"แม่จะบอกว่าพื้นฐานครอบครัวคือสิ่งสำคัญ"

“นั่นคืออย่างแรก เพราะก็เป็นที่แรกก่อนหนูจะเดินออกไปสู่สังคมอื่น”

(ศิริพงศ์ หนูแก้ว, หวังสุดท้ายของแม่: 93)

จะเห็นได้ว่าแม่มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนลูก การเลือกสิ่งที่ดีงามส่งต่อข้อมูลความคิดที่ถูกต้องให้ลูก จะทำให้ลูกเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความคิดที่ดี ประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม และประเทศชาติ

1.1.3 แม่เป็นผู้ให้การเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูก

แม่เป็นบุคคลสำคัญในครอบครัวที่มีความใกล้ชิดผูกพันกับลูกทั้งทางสายเลือดและทางกาย ลูกจะซึมซับการดำเนินชีวิต นิสัย และพฤติกรรมบางอย่างของแม่มาเป็นของตัวเอง ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกเป็นอีกหนึ่งบทบาทของแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก ดังตัวอย่างเช่น

ผมรู้ วันก่อนแม่เพิ่งจ้างวานให้ชาวบ้านมาช่วยหว่านข้าวในนา แถมเห็นแม่ซื้อข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงผู้คนที่มาช่วย อีกทั้งจ่ายค่าแรงสมน้ำสมเนื้อคุ้มหยาดเหงื่อ ทุกคนในหมู่บ้านรู้ว่าเมื่อมาช่วยแม่แล้วทุกอย่างจะเพียบพร้อมสมบูรณ์ ไม่มีอะไรขากตกบกพร่อง

การเลี้ยงดูปูเสื่อดิบดีรวมทั้งเม็ดเงินค่าจ้างที่ยุติธรรม ใคร ๆ ก็อยากมาช่วยเหลือ...

(มิ่งมนัสชน จังหาร, สาดเป็นสายพรายพลิ้วทิวทุ่ง: 109)

จากตัวอย่างข้างต้น แม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกในด้านศีลธรรม คือ การไม่คดโกงผู้อื่น จะเห็นว่าแม่จ่ายค่าแรงให้แก่ชาวบ้านที่มาช่วยทำนาอย่างยุติธรรม และด้านมนุษยธรรม คือ การมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ด้วยการเอื้อเฟื้ออาหารและสิ่งอื่น ๆ ให้แก่ชาวบ้านที่มาช่วยงาน

1.2 แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก

บทบาทในการสนับสนุนลูกในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ แม่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนลูกด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง เพื่อเป็นรากฐานชีวิตที่มั่นคงของลูก เพราะหากมีการศึกษาแล้วจะนำไปสู่การมีหน้าที่การงาน ทรัพย์สินเงินทอง สามารถหาเลี้ยงตนเองได้ ดังตัวอย่าง

สิ้นพ่อแล้ว ภาระการเลี้ยงดูและส่งเสียภาวรีย์นับเป็นงานหนักของผู้เป็นแม่ แต่แม่ก็สู้จนลูกเรียนจบและกำลังออกไปหางานทำในเมืองหลวง...

(มานพ แก้วสนิท, บ้านใหม่ของแม่: 68)

ผมมารู้ภายหลังว่าแม่เอาที่นาไปจำนอง ส่งเสียให้ผมเล่าเรียนจนคว้าใบปริญญา สิ่งนี้ทำให้มองทุ่งนาด้วยความรู้สึกต่างออกไปจากตอนเป็นเด็ก มันไม่ใช่เพียงแค่เม็ดข้าวผลผลิต หรือพื้นที่ที่ทำกินเหมือนเดิม แต่มันคือชีวิตของแม่ ชีวิตของผม วิญญาณของพ่อ และคือครอบครัวของเรา

(มิ่งมนัสชน จังหาร, สาดเป็นสายพรายพลิ้วทิวทุ่ง: 111)

จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม่มีบทบาทในการสนับสนุนลูกด้านการศึกษา ด้วยการอดทนทำงานหนัก อดออม เพื่อเก็บเงินส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือ หรือการนำที่ดินไปจำนองเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ลูก ทำให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิต มีอาชีพที่มั่นคง สามารถเลี้ยงดูตนเองได้

1.3 แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก

การเสียสละ คือ การสละให้หรือยอมให้ด้วยความเต็มใจ จากเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ พบแม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก ดังตัวอย่าง

ส่วนใหญ่เวลาที่ผมทานข้าวกับแม่ ผมมักจะได้กินเนื้อ ส่วนแม่จะกินผักเสมอ ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าท่านชอบกินผักจริง ๆ หรือว่าทนกินผักเพราะอยากให้ลูกได้ทานข้าวอย่างเอร็ดอร่อยที่สุด

“แม่ชอบกินผักเหรอ เห็นตอนกินข้าวทีไรกินแต่ผักทุกที” ผมถามแม่ด้วยความสงสัย

“แม่ชอบกินผักอยู่แล้วจ้ะลูก อีกอย่างถ้าแม่แย่งหนูกินเนื้อ ลูกก็จะไม่อิ่มน่ะสิ” แม่ยิ้มพลางตอบผม

(พุทธรัก กลิ่นจำปา, อาหารที่มีค่ามากที่สุด: 99)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าแม่ยอมเสียสละอาหารให้แก่ลูก แม่จะนึกถึงลูกทุกครั้งเมื่อได้รับประทานอาหารที่มีรสชาติอร่อย และเก็บอาหารไว้ให้

ลูกได้รับประทาน เพื่อลูกแม่จึงสามารถเสียสละได้ทุกอย่าง เพราะความสุขของลูกคือความสุขของแม่

2. บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน คือ หญิงผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ จนได้รับการยกย่องจากสังคม ผลการศึกษาพบบทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน จำนวนทั้งสิ้น 4 บทบาทย่อย ได้แก่ แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม และแม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ทรงตรากตรำพระวรกาย เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ทุรกันดาร ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎรอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทรงรักและห่วงใยราษฎร เสมือนดั่งแม่รักลูกที่คอยจะอุ้มชูดูแลบรรดาลูก ๆ ที่ยากไร้ให้มีอาชีพ รายได้ ค่อย ๆ เติบโต จนสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง ทรงพลิกฟื้นผืนป่าให้คืนสู่ความอุดมสมบูรณ์เป็นป่ารักน้ำ แหล่งเก็บน้ำตามธรรมชาติที่จะรักษาความชุ่มชื้นของแผ่นดิน ทรงสร้างบ้านเล็กในป่าใหญ่ให้คนอยู่ร่วมกับป่า โดยดูแลรักษาป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน พระบารมีแผ่ไพศาลคุ้มครองชีวิตสัตว์ป่า ตลอดรวมไปถึงทรัพยากรชายฝั่งทั้งปวงที่เป็นแหล่งอาหารสำคัญ ทรงเป็นพระผู้สร้าง พระผู้พระราชทานชีวิตที่ดีขึ้นแก่พสกนิกร ประดุจดั่งผู้พระราชทานกำไรให้แก่แผ่นดิน (สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์, 2565)

สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงทรงเปรียบเสมือนแม่ของชาวไทยทุกคน จึงทรงกระทำการใด ๆ ทั้งหลายเพื่อปวงชนชาวไทยอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย

เฉกเช่นชาวไทยทุกคนเป็นลูกของพระองค์ ซึ่งจากการศึกษาเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทในฐานะแม่ของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

2.1. แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่าง

ผู้หญิงคนนี้คือนางฟ้า ท่านเป็นแม่ของปวงชนชาวไทยทั้งแผ่นดิน พระองค์ทรงดำรัสว่า “หากพระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อน้ำ พระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า” ดำรัสของพระองค์ยังทรงคุณและทรงค่าในใจของแม่เสมอ พระองค์คือแบบอย่างที่ดีที่สุดของคนไทย

(ภาสกร บาลไธสง, นัยน์ตามาตุภูมิ: 138)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อช่วยให้พสกนิกรชาวไทยมีน้ำเพียงพอต่อการดำรงชีพและการเกษตร ในขณะที่พสกนิกรชาวไทยเห็นแบบอย่างที่ดีจากพระองค์ จึงหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสภาพป่าให้อุดมสมบูรณ์ ฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลาย ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

2.2 แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทสำคัญในด้านสาธารณสุข ดังตัวอย่าง

“แม่มีลูกคนเดียว หนูว่าแม่ลำบากแล้วใช่มั้ย” เด็กหญิงพยักหน้าสายตามองตามไปที่ภาพเบื้องหน้า

“สมเด็จพระราชินี ท่านทรงต้องดูแลลูกเป็นล้านคน ลูกของท่านก็คือพวกเราทุกคนยังไงล่ะ พระมหากษัตริย์ของคนไทยไม่เหมือนในนิทานที่ลูกอ่านหรอก ท่านเป็นพ่อแม่ของพวกเราคนไทยทุกคน พระราชินีท่านทรงเป็นแม่ของแผ่นดิน ที่ไหนที่ต้องการความช่วยเหลือ ท่านจะติดตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปคอยช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ในที่นั่น ที่ใดเดือดร้อนความช่วยเหลือในด้านใด พระองค์ก็จะส่งความช่วยเหลือไปสู่พสกนิกรที่ตกทุกข์ได้ยากเสมอ ที่ห่างไกลที่มีคนไม่สบาย ท่านก็จะส่งคุณหมอไปช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก คนพิการ คนยากจน ท่านก็หาทางช่วยเหลือ ดูแลให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีขึ้นท่านทรงเป็นยิ่งกว่าพระราชินี แต่เป็นแม่ผู้ประเสริฐของลูก ๆ ทุกคน พระองค์เหนื่อยกว่าแม่ของหนูหลายร้อยเท่าพันเท่า ทุกครั้งที่แม่เหนื่อยแม่จะมองที่ภาพของท่าน แม่จะรู้สึกถึงกำลังใจให้แม่มีพลังทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด” เด็กหญิงพยักหน้าและโผกอดแม่ที่อยู่เคียงข้าง ด้วยความซาบซึ้ง

(อัมพร ศรีประเสริฐสุข, ตอบแทน: 105)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงให้ความสำคัญกับสุขภาพอนามัยของราษฎร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดคณะแพทย์หลวงออกไปทำการตรวจรักษาราษฎรในท้องถิ่นกันดาร ในขณะที่ปวงชนชาวไทยทุกคนยกย่องพระองค์ว่าเป็นแม่ที่ประเสริฐของลูก ๆ ทุกคน

นอกจากนี้ ในเรื่องสั้นแม้ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการดูแลสุขภาพอนามัยของราษฎรที่เจ็บป่วยจากภัยพิบัติ ดังตัวอย่าง

หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ไต่หน้าผาลงมาเพื่อทำการผ่าตัดเล็กและใส่เฝือกชั่วคราวให้ฉันกับลาอูก่อนหลังจากทราบอาการของหน่วยกู้ภัย

เนื้อของฉันเน่าไปมากจนยาชาไม่ค่อยทำงาน ระหว่างลงมีด ฉันกวาดสายตาไปทั่วหาอะไรสักอย่างอ่านเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ จนกระทั่งไปพบกับตัวอักษรเรียงยาวที่ปักอยู่บนด้านหลังของเสื้อพยาบาล...หน่วยแพทย์พระราชทานสำหรับคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

“ฉันเป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์เหรอคะ” ฉันเอ่ยถามเท่าที่เคยได้ยินมาพระองค์จะทรงรับอนุเคราะห์ผู้ป่วยยากไร้ แต่ไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าพระองค์ทรงรับอนุเคราะห์คนไข้จากภัยพิบัติด้วย

(กิตติศักดิ์ คงคา, แม้ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน: 65-66)

2.3 แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทสำคัญในด้านศิลปวัฒนธรรม ดังตัวอย่าง

...ทั้งนี้ ก็เพราะเป็นพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ผู้ทรงเป็นพระแม่หลวงของปวงประชา ผู้พลิกฟื้นชะตาชีวิตของผ้าไหมให้กลับคืนมาจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ยุพินมีอยู่มีกินและมีทุกวันนี้ได้ก็เพราะผู้เป็นแม่ คือแม่ผู้ให้กำเนิดเธอ และอีกท่านหนึ่งคือแม่หลวงของชาวไทยทุกคน ผู้ที่ห่วงใยและเฝ้าดูแลลูก ๆ ของพระองค์ทั่วทั้งผืนแผ่นดินไทย

(เนรมิต ไก่แก้ว, ลายชิ่นบ่สิ้นสูญ: 118)

แม่เล่าต่อว่า “ด้วยน้ำพระทัยของพระองค์ที่ท่านทรงพระเมตตาและเชื่อมั่นว่าชาวบ้านมีสายเลือดของช่างฝีมือ แต่ขาดก็เพียงแค่โอกาสที่จะเรียนรู้และฝึกฝนให้ได้รับการศึกษาและพัฒนาศิลปาชีพ ทั้งเรื่องงานทอผ้าและงานจักสานที่ประณีต ทำให้แม่และชาวบ้านได้มีอาชีพ มีผ้าไหมสร้างรายได้

ให้แม่มาจนทุกวันนี้ จากความเหน็ดเหนื่อยและยากลำบากในวันนั้นสู่ชีวิตของครอบครัวเรา ได้ลืมตาอ้าปากได้ในวันนี้ แม่ตื้นตันใจมาก ๆ เลยนะลูก

(กันต์สรวิชญ์ กลั่นแท้, โฮมฮับขวัญพระแม่ฟ้าพระมาตาพันปีหลวงของชาวอีสาน: 141)

จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์งานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าทอ งานจักสาน อีกทั้งยังส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ราษฎร ทำให้ราษฎรมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้เสริมเข้ามาจุนเจือในครอบครัว

2.4 แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทในการปกป้องคุ้มครอง ดังตัวอย่าง

แม่มีข่าวดีจะบอก ตอนนี้แม่กำลังจะย้ายบ้านจ้ะ ย้ายจากบ้านใจกลางตัวอำเภอที่ถูกแรงระเบิดเมื่อหลายเดือนก่อน ไปอยู่ที่ “หมู่บ้านรอตันบาตู” เอาไว้เราค่อยคุยรายละเอียดกันนะจ๊ะ

(มานพ แก้วสนิท, บ้านใหม่ของแม่: 72)

จากตัวอย่างข้างต้น สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อจัดซื้อที่ดินในการจัดตั้ง “โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่างบ้านรอตันบาตู” เพื่อช่วยเหลือให้หลักประกันในชีวิตและทรัพย์สินแก่ครอบครัวเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร ครู และประชาชนที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ในสภาพขาดหัวหน้าครอบครัว อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ราษฎรที่ประสบภัยเสมือนได้ชีวิตใหม่ มีที่อยู่ มีที่

กิน มีอาชีพ และความปลอดภัยในชีวิต

สรุปผล

การศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 13 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแม้ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน, เรื่องบ้านใหม่ของแม่, เรื่องร้อยรักถักทอชุด, เรื่องรักศักดิ์สิทธิ์, เรื่องหวังสุดท้ายของแม่, เรื่องมื้ออาหารที่มีค่ามากที่สุด, เรื่องตอบแทน, เรื่องสาดเป็นสายพรายพลิ้วทิวทุ่ง, เรื่องลายซิ่นบ่สิ้นสูญ, เรื่องแม่ที่ไม่ใช่แม่, เรื่องความจำสั้นแต่รักฉันยาว, เรื่องนัยน์ตามาตุภูมิ และเรื่องโฮมฮับขวัญพระแม่ฟ้า พระมาตาพันปีหลวงของชาวอีสาน ปรากฏบทบาทของแม่ใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1. บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด พบ 3 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก ประกอบไปด้วย แม่เป็นผู้ให้การให้ความดูแลและเอาใจใส่ แม่เป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน และแม่เป็นผู้ให้การเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก 2) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก และ 3) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก 2. บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน พบ 4 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข 3) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม และ 4) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง

อภิปรายผล

การศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำให้เห็นถึงความเป็นแม่ในสังคมไทย

อาจกล่าวได้ว่าแม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมไทย มีหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงดูลูก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏบทบาทของแม่ตามแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ในลักษณะของบทบาทที่เป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพหรือตำแหน่งที่ครองอยู่ คือ “บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด” เช่น แม่มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก สนับสนุนลูก และเสียสละเพื่อลูก และ “บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน” (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2560) เช่น แม่มีหน้าที่ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในระดับชาติ เพื่อประชาชนที่เปรียบเสมือนลูก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข สุขภาพแข็งแรง และมีความปลอดภัยในชีวิต

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังมีความสอดคลล้องกับผลการวิจัยของทัดจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย (2554) ที่ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย” ในประเด็นของบทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด ที่ได้สะท้อนให้เห็นบทบาทของแม่ที่เป็นไปตามบทบาทที่สังคมคาดหวัง อาทิ การดูแลอบรมลูก การเป็นที่พึ่ง และการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูก และผลการวิจัยครั้งนี้ ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559) ที่ได้วิจัยเรื่องสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร ในประเด็นของสภาพสังคมไทยในแต่ละยุคสมัยเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครหญิง แต่มีความแตกต่างกันในประเด็นของการนำเสนอเสนอบทบาทของตัวละครหญิง กล่าวคือ ในงานวิจัยเรื่องสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร มุ่งนำเสนอบทบาทของตัวละครหญิงในบทบาทของลูก ที่สะท้อนให้เห็นการทำหน้าที่ลูกที่ดีโดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ตั้งใจเล่าเรียน แบ่งเบาภาระพ่อแม่ และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่พ่อแม่ และบทบาทภรรยา ที่ประพฤติตนตามบทบาทภรรยาที่ดีของสามี เป็นหลัก ส่วนผลของการวิจัยนี้ มุ่งนำเสนอบทบาทของแม่ ทั้งในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด และในฐานะแม่ของแผ่นดิน ที่สะท้อนให้เห็นความยิ่งใหญ่

ของพระคุณแม่ การกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อลูก เป็นหลัก

อนึ่ง การศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ครั้งนี้ ทำให้เห็นว่าบทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด มีส่วนสำคัญในการขัดเกลาหล่อหลอมลูกให้เป็นคนที่มีคุณภาพหรือด้อยคุณภาพได้ หากสังคมใดบุคคลไม่กระทำระหว่างกันโดยยึดหลักบรรทัดฐานทางสังคม ติดต่อกันโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพและบทบาทอาจทำให้สังคมนั้นเสียระเบียบหรือไร้ระเบียบได้ เช่น หากแม่ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของความเป็นแม่ จะส่งผลต่อไปสู่ลูกทำให้ลูกปฏิบัติต่อแม่อย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม อันจะส่งผลไปสู่ประเด็นอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้ อีกประการหนึ่งที่สำคัญที่ปรากฏในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้สอดแทรกพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในฐานะแม่ของแผ่นดิน ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงมีความเป็นแม่ของทุกคนที่หวังอยากให้แม่ทั้งหลายเลี้ยงดูและปฏิบัติต่อลูกด้วยความรักและเอาใจใส่ ดังที่พระองค์ทรงปฏิบัติต่อประชาชน ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีงามในการอบรมสั่งสอนลูก และด้านอื่น ๆ การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์แก่ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ในการเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นบทบาทและพระคุณอันใหญ่หลวงของแม่ และลูกควรมีความกตัญญูกตเวทีต่อแม่

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์กับวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น เรียงความ บทกลอน ที่ชนะการประกวดเนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

บรรณานุกรม

จุไรรัตน์ รัตติโชติ. (2546). *สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559). *สถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).

ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ทัดจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย. (2554). *การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย "ลับแล แก่งคอย"*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2560). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2566). *การประกวดงานเขียน เรียงความ บทกลอน เรื่องสั้น เทิดพระคุณของแม่ งานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.

สุพัตรา สุภาพ. (2542). *สังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์. (2565). *พระแม่ของแผ่นดิน สมเด็จพระนางสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2566, จาก https://crownproperty.or.th/พระแม่ของแผ่นดิน.